

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticoꝝ Specvlvm**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

Laici curiales olim ad ordines non recipiebantur. cap.v.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

Sunt annexi, habeant. Ex quo sequitur, quod nullum officium possit clericus habere in republica seculari, eod quod de illius vniuersitate non sit. Debent enim clerici attendere circa rempublicam spiritualem: laici vero circa rempublicam temporalem. Item vita clericorum debet versari circa vitam contemplatiuam; non autem de rebus mundanis habere curam, nisi quatenus sunt necessarii ad vitam corporalem. Hinc Apostolus: Nonne conformari huic seculo: quia nemo militans Deo implicat se negotiis secularibus, id est, temporalibus, mundanis, quantumcumque illa laicis liceant. Absurdum namque est, si promiscuis actibus rerum turbari officia; & alij creditum alius subtrahat, & praerogae clericis, quibus opprobrium est, si se peritos esse acceptationum forensium ostendere velint.

Laici curiales olim ad ordines non recipiebantur.

CAPVT V.

Laici vero, qui olim curiae publicarumque rerum negotiis implicati erant, ad ordines non recipiebantur, vt diuinis deseruirent ministeriis. Propterea quod, dum frequenter a curia repetebantur, ecclesia plurima consequbatur incommoda; vel quia eisdem curiales non voto religionis, aut pietatis studio; sed vt officiorum suorum ratiocinia fugerent, ad ecclesiam se transferrebant; quod Innocentius Papa primus Victorio Rothomagensi Archiepiscopo scribens, his verbis testatum reliquit: Frequenter quidam ex fratribus nostris curiales, vel quibuslibet publicis functionibus occupatos clericos facere contendunt, quibus potest maior tristitia, cum de reuocandis eis aliquid ab imperatore praecipitur, quam gratia nascitur de accitio sui assumpto. Constat enim, eos in ipsis muniis voluptates exhibere, quas a diabolo inuentas esse non dudum est, & ludorum, vel munerum apparatus aut praesentia, aut forsitan interesse. Sit certe in exemplum, sollicitudo, & tristitia fratrum, quam saepe pertulimus Imperatore praesente, cum pro his saepius rogaremus, quam ipse nobiscum positus cognouisti. Quibus non solum inferiores clerici ex curialibus, verum etiam

R r iij in sa.

a l. placet. Et de Episc. et cler. b c. 1. ne cler. vel mona. exeprehensibile. 23. q. 8. Innoc. in c. dilecta. de excess. praelat. c. arg. cap. duo sunt. 11. q. 1. d. c. reprehensibile. 25. c. conuictor. 23. q. 8. c. duo sunt. dist. 96. c. solita. de maiori. et obed. d. c. si quis obiecerit. 1. q. 3. e. Ad Rom. 12. cap. 2. ad Timoth. 2. cap. Et consulta. Co. de istam. g. c. non confidat. dist. 50. c. qui in aliquo. c. praeterea. dist. 51. Cur olim curiales non facile in clericum recipiebantur. h. epist. 2. cap. 11. ep. c. praeterea. dist. 51. luo. par. 6. decr. cap. 349.

in sacerdotio constituti, ingens molestia, vt redirentur, instabat. Quocirca idem Innocentius in epistola ad Toletanæ scribens: Hoc, inquit, de curialibus (ad ecclesiasticum scilicet ordinem assumptis) iudicandum est, ne eidem aliquando à suis curiis (quæ quærenter videmus accidere) possint. Quæ ratio rationabiliter prohibita oportet, modis omnibus custodiri.

D. verò Gregorius de curialibus in clerum recipendis animi sui omnibus Episcopis declarans sententiam Legem, ait, quã piissimus Imperator dedit, ne hi, qui militia vel rationibus sunt publicis obligati, causarum suarum periculum fugiunt, ad ecclesiasticum habitum veniant, vel in monasteriis conuenerint, vestra studii fraternitati transmittere, ob hanc causam, quod hi, qui seculi actionibus occupati sunt, in clero ecclesiæ præposterè suscipiendi non sunt, quia cum in ecclesiastico habitu non dissimulauerint prius vixerant, viuunt, nequaquam student, sed mutare. Quod si etiam tales, qui ad monasterium petunt, suscipiendi nullo modo sunt, nisi à rationibus publicis fuerint absoluti.

Quare & Imperator noster Iustinianus, transmissis, & libertatis ecclesiæ promouendæ studio, hanc de curialibus sanxit, & promulgauit legem. Sed neque curialem, aut officialem clericum suscipimus, ne ex hoc venerabili clero fiat iniuria. Et si tales personæ in clero constituantur, tunc non ad ordinationem perducta, propriæ fortunæ relictæ, nisi monasticam forsitan vitam aliquis eorum minus quindecim annis impleuerit. Tales enim ordinari præcipimus, quarta propriæ substantiæ parte, reliquis partibus curiæ, & fisco vindicandis. In clero constituti, monasticam, & decentem vitam impleuerint. Sed si post clericatus honorem aliquis uxorem, aut concubinam acceperit, propriæ fortunæ reddatur, licet tali ecclesiastico gradu teneatur, quo quis constitutus uxorem ducere non prohibetur. Idem est & in omnibus aliis monachis, licet nulli fortunæ prius subiecti fuerint. Et generaliter quicumque

b. authent. sed neque. c. de Episc. & cler. In iurisdictione clero si curialis fiat clericus.

in quolibet ecclesiastico gradu constitutus ad secularem vitam redierit, honore nudatus, curiali fortunæ propriæ ciuitatis reddatur.

Præterea quantopere Episcoporum, & aliorum Prælatorum, atque clericorum ab ecclesiis suis absentia, & in secularibus curiis conuersatio prædicto nostro Imperatori Iustiniano ingrata fuerit, hac sua quoque conuersione testatus est: Interdicimus autem Dei aman-

a in nouell. cōstit. 123. §. interdici-

Episcopi et alij omnes clerici ne recedant ad residuam continentiam in suis ecclesiis sciendam obligantur.

b cap. 9. An Clerici in curiis secularibus beneficia petere & sollicitare possint.

iss. Episcopis, ne proprias deserant ecclesias, & in alias proficiantur prouincias. Sed & si huius agendi necessitas aliqua incidat; non aliter, nisi cum literis beatiss. eorum Patriarchæ, aut Metropolitanæ, aut imperialis uidelicet iussione hoc faciant: Ita sanè ut ne quis quidem Episcopis, qui sub beatiss. Archiepiscopo Constantinopolitano, & Patriarcha constituti sunt, sine eius mandatu, aut nostra iussione ad regiam venire uideatur liceat, Episcopi uero, qui ad regiam (ubi dictum est) urbem accesserint, cuiuscumque dioceseos sint, ante omnia beatiss. Archiepiscopum Constantinopolitanum, & Patriarcham adeunto, atque ita per ipsam ad nostram ingrediuntur tranquillitatem. Qui uero contra nostram dispositionem vel peregrinantur; aut ultra præfinitum illis tempus extra ecclesiam suam alibi commorantur; his primùm quidem non subministrantur ab ecclesiæ suæ œconomis sumptus: deinde citantur sacerdotum literis, sub quibus censentur, ut ad ecclesias suas reuertantur. Si reuerti differant, secundum sacros euocantur canones: Et intra tempus à sacerdotibus præfinitum ad ecclesias suas reuertantur; ipsi quidem ab episcopatu depelluntur: alij autem meliores in eorum locum ordinantur pro tenore præsentis legis. Eodem hoc obtinere & in clericis, cuiuscumque gradus fuerint, seu ministerij.

In concilio quoque Aurelianensi primo expressè statutum est: ut Abbatibus, presbyteris, omnique clericis, vel in religionis professione uiuentibus, sine discussione, vel commendatione Episcoporum pro petendis beneficiis ad Dominos seculares (seu eorum curias) uenire non liceat. Quod si quisquam præsumserit, R r iij tamdiu

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tandiu loci sui honore, & communione priuaretur, donec per pœnitentiam plenam eius satisfactionem reddere accipiat. Quinimò in concilio Arelatensi statum fuit^a; vt presbyteri indiscretè per diueria non morerentur loca, nec ab Episcopis quidem, nec ab aliohotalis, nec etiam à laicis: ne forte propter eorum consentiam, & animarum pericula fiant, & ecclesiam in quibus constituti sunt, negligantur officia. Quam ecclesiastici nostri in curia versantes, seu eam frequentes videre possent, quod concilium Hildensem formula viuendi Canonicorum^b beatum Martinum B. Brigidam vidisse commemorat. Cum enim Martinus aliquando venisset ad palatium cuiusdam tyranni, vidit quendam maximum dæmonem sedere super eum, cuius instar equitis, qui ipsum duxit, quomodo volebat. Beata verò Brigida vidit quod cum quidam superbi Prælati ascendissent super equos pompæ, quod totius æthiopes quidam ascenderint super ipsorum. Cæterum admiranda, & deploranda res est, quod inferiores etiam sacerdotes notantur sint leuitatis (in magnam cleri ignominiam addantis) vt se laicis, atque adedò delicatis scemulis, vtrius causa in capellanos, atque anteambulones vertent. Qui enim debebant esse gregis duces, reuertuntur (proh nefas) in caudam, & sordidissimis quibusque negotiis alligantur^c.

Quodsi prædicta Pontificum, Conciliorum, & Patrum, & Imperatorum constitutiones legatæ, dictæ, & rescripta persuadere non possint, nostris temporis, & prouinciæ Ecclesiasticis, vt deinceps secundum illa vitam, mores, & conuersationem instituant, atque ducant: hoc saltem curiales prælati in memoria habere velim, quod Lucanus Poeta ait: Excute aulam, qui vult esse pius. Qui vult esse pius: virtus, & summa potestas non est. Quod autem ecclesiastici omnes debeant esse pius, nos docuit D. Paulus in persona Timothei, cui præcepit, & præcepit dicens^e: Exerce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est, pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habet

^a cap. 3. Inop. par.
^b decret. c. 176.

^b cap. 22.

Prælati equis pompaticis videntes, quos comites habeant.

Arguitur capellani domicellarum.

æ concil. Colo. cele. an. 15. 6. tit. de offic. priu. ac pub. cap. 27.

d 18. Pharsal. Excute aulam, qui vult esse pius.

è 1. ad Timot. 4. cap. 6. Pietas ad omnia utilis est.

que, quæ nunc est, & futura. Qui autem non acquiescit in sermionibus Domini nostri IESU Christi, & quæ secundum pietatem est doctrina; superbus est, nihil sciens. Est autem quæstus magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus in hunc mundum, sed dubium quia nec auferre quid possumus. Habentur enim alimenta, & quibus tegamur, iis contenti sumus. Nam qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nocua, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes, errauerunt à fide, & intulerunt se doloribus multis. Tu autem, ô homo, nolite fugere. Sectare verò iustitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem. Ad hanc autem pietatem nunc amplectendam, illud quod D. Petrus dicit, inuitare nos debet: Nouit Deus pios de tentatione eripere: iniquos verò in diem iudicij reseruantur. Non quod pij non tententur, quia diabolus non cessat querere quos ex fidelibus perdat; & inuitare illos quos ardentiores in seruitio Saluatoris, & in domo familiaris inuenerit, nimirum quos sacrari, & in regno Deus constitui voluit. Ipsi enim pro populo interpellant, & populi peccata comedunt: quia suis precibus & oblationibus ea delent atque consumunt. Et D. Paulus testatur; omnes qui piè volunt viuere in Christo IESU, persecutionem patientur. Mali autem tentantur, & seductores proficiunt in peius. Sed quando succumbant, citò resurgunt, dicente Psalmista: cum occiderit iustus, non collidetur; quia Dominus proponit manù suam. Et propterea etià dicit D. Augustinus: quod nõ meminerit mala morte periisse exercitum libenter opera pietatis. Quinimò impossibile est, ut D. Gregorius, inquit, sequenti solet pia operum purgari; quanto magis hæc faciliè abstergitur, quanto magis boni operis pietas ipsa comitatur? Hæc est summissima vitæ norma est, & conuersationis optima disciplina. Illa autem anima à Deo compugitur, quæ

Pietas est magnus quæstus.

a Epist. 1. ca. 2. Deus pios de tentatione eripit.

b c. nulli. 3. q. 1. c. 2. ad Timoth. 3. cap. d. Psal. 36. glo. in c. si enim. in verb. tentatione. de poenit. dist. 2. Io. Montho. in prompt. vitæ. in verb. e. rubescere. e. ut refert Al. in dictio. ad verb. pietas. c. Io. Montho. in d. lib. ad verb. pius. f. lib. 18. in Job. cap. 2. g. Chrysol. ho. 12. in epist. 1. ad Timoth.

R r v quæ

*in c. illa. de poe-
nit. dist. 2.
in epist. 1. cap. 2.*

quæ habet in se virtutum gratiam renitentem, hie-
doremque pietatis * . Hanc autem virtutem D. Paulus
omnibus nobis necessariam censuit, dum ad Timotheum
his verbis scriberet b : Obsecro primum omnium
obsecrationes, orationes, postulationes, gratias
pro omnibus hominibus, pro Regibus, & prin-
cipibus, qui in sublimitate constituti sunt, ut quiete
tranquillam vitam agamus in omni pietate, & castitate.
Optarem autem vehementer, ut omnes, & linguis
ecclesiastici in animum inducerent suam sublimi-
tatem habere, hæc prædicta verba à D. Paulus
esse scripta, atque assidue nunc obsecrarent, et
postularent, & gratiarum actiones Deo offerrent
omnibus hominibus, sed præsertim pro P. N. Ro-
mano nostro catholicissimo, atque omnibus Regibus
& ecclesiæ catholicae & romanæ defensoribus
& tranquillam vitam in omni pietate & castitate
possimus.

Clerici vsuris, aliisque turpibus lucris se immisceri non possunt.
CAPVT VI.

*in c. 1. ne cler.
velimon.*

CVM inter secularia negotia numeretur ne-
gocium iniustum, turpe, sacrum, & quicquid ap-
paret plus iusto c, indubie vsuram quoque
comprehendi consequitur. Quoniam igitur
clerici auaritiæ causa, turpia lucra sectantes, obliuiscunt
vini præcepti, quo dictum est d: Qui pecuniam suam
dedit ad vsuram, meminerint à SS. Nicena Synodo
tutum esse e; ut si quis inuentus fuerit vsuram
vel ex quolibet tali negotio turpia lucra sectans,
etiam species frumentorum ad seculum, omni-
tate aliquid conatus fuerit ad questum, deiciatur
& alienus habeatur ab ecclesiastico gradu. Cuius
& illud Martini Pape f: Si quis oblitus timorem Do-
ni & sanctarum scripturarum, quæ dicunt f: Quo-
niam suam non dedit ad vsuram, post hanc cogitationem
magni consilij scenerauerit, vel centesimam
aut ex quolibet negotio turpis lucri questum,
diuersas species vini vel frugis, vel cuiuslibet
do, vel vendendo aliqua incrementa suscipere

*d Psal. 14.
e cano. 18. et c.
quonia. 14. q. 4*

*f in ca. si quis
oblitus. 14. q. 4
g Psal. 14.*